

SAMENGEVOEGDE INTERPELLATIE (R.v.O., art. 62) EN VRAAG (R.v.O., art. 59)**INTERPELLATIE VAN MEVROUW BIANCA DEBAETS AAN DE HEER BRUNO DE LILLE, COLLEGELID BEVOEGD VOOR CULTUUR, JEUGD, SPORT EN AMBTENARENZAKEN,****met betrekking tot de omschakeling van de cultuurwaardebon naar een vrijetijdswaardebon****VRAAG VAN DE HEER JEF VAN DAMME,
betreffende de omschakeling van de cultuurwaardebon naar de vrijetijdswaardebon**

Mevrouw Bianca Debaets.- In Brussel valt zeer veel te beleven, zoals boeiende theater- en dansvoorstellingen, talloze concerten, smaakmakende tentoonstellingen, en schitterende musea. Ik hoef daarvan niemand meer te overtuigen. Ik kom trouwens sommige collega's daarbij wel eens tegen. De afgelopen jaren werd door de VGC een aantal beleidsmaatregelen genomen om de cultuurparticipatie te stimuleren, waarvan de meest bekende de cultuurwaardebon is.

De cultuurwaardebon werd in het leven geroepen om mensen die minder geneigd zijn om aan cultuur te participeren, te stimuleren om dat wel te doen en om culturele evenementen toegankelijker te maken. De cultuurwaardebon is ondertussen goed ingeburgerd. De bon wordt ook veelvuldig aangevraagd, maar veel minder gebruikt. Voor het seizoen 2008-2009 werden 104.948 cultuurwaardebonnen aangevraagd, terwijl er maar 58.000 werden gebruikt. Bijna 1 op 2 aangevraagde cultuurwaardebonnen blijven dus ongebruikt in de kast liggen. Het seizoen daarvoor werd zelfs 60% niet gebruikt.

Dit toont volgens het collegelid aan dat er lacunes in het systeem zijn en dat er nieuwe manieren gezocht moeten worden om mensen nog actiever aan cultuur te laten participeren. Daarom wil het collegelid deze regeerperiode de cultuurwaardebon omvormen tot een vrijetijdswaardebon en het gebruik ervan uitbreiden naar de beleidsdomeinen jeugd en sport.

Ik denk niet dat de drempels in die domeinen even hoog liggen dan bij cultuur. Ik druk het misschien wat oneerbiedig uit, maar ik denk dat mensen een veel lagere drempel ervaren om een avond te gaan biljarten of om een zaterdagnamiddag te gaan voetballen, dan om naar de opera te gaan. Mijn voornaamste vrees is dat een uitbreiding naar vrije tijd en sport de cultuurparticipatie nog zal doen verminderen.

In zijn beleidsverklaring 2011 kondigde het collegelid een studie aan over de omschakeling van de cultuurwaardebon naar vrijetijdswaardebon. We moeten ervoor zorgen dat er meer mensen deelnemen aan onze culturele activiteiten. Zeker voor bepaalde doelgroepen die nu zeer weinig culturele evenementen bezoeken, zoals allochtonen, kansarmen of senioren, moeten we blijven zoeken naar manieren om de drempels weg te werken. Als blijkt dat de cultuurwaardebon niet het meest ideale instrument daarvoor is, dan zijn er misschien andere middelen.

De cultuurwaardebon is echter nog steeds een zeer goed instrument, zeker in groepsverband. Als mensen via bijvoorbeeld de KAV of het Davidsfonds een cultuurwaardebon aanvragen om in groep te participeren, dan is dat niet alleen aangenamer maar dan ligt de drempel ook nog lager om aan culturele activiteiten deel te nemen.

Wat zijn de belangrijkste conclusies van de studie, die ondertussen afgerond moet zijn? Hoe ver staan we met de omschakeling? Naar welke sectoren zal de cultuurwaardebon worden uitgebreid? Mensen kunnen via de gemeenten al een sportcheque aanvragen. Is er hier geen overlapping? Wat zijn de budgettaire implicaties van deze omvorming? Komt er een extra budget of worden dezelfde middelen verschillend ingezet? Welke andere initiatieven wil het collegelid nog ontwikkelen om de cultuurparticipatie van kansengroepen te verhogen? Hoeveel cultuurwaardebons werden in 2011 aangevraagd en hoeveel ervan werden effectief gebruikt?

De heer Jef Van Damme.- De cultuurwaardebon werd oorspronkelijk in het leven geroepen om de drempel naar cultuur in de enge betekenis te verlagen. Dat is een nobele doelstelling die we moeten bewaren. Iedereen gaat ermee akkoord dat de cultuurwaardebon een zeker succes kent, maar wel voor verbetering vatbaar is. Het collegelid kondigde dan ook aan om daarvan werk te maken en om meer te investeren in kansengroepen en jongeren. De vrees dat een uitbreiding naar sport en vrije tijd ten koste zou gaan van cultuur, was ook mijn eerste reflex.

Kenners hebben mij echter verzekerd dat het niet noodzakelijk een of/of-verhaal is, maar eerder een en/en-verhaal. Cultuurparticipatie betekent ook vaak participatie in andere activiteiten zoals sport en vrije tijd. Een verbreding moet dus niet noodzakelijk leiden tot een vermindering van de cultuurparticipatie, maar het kan wel een multiplicatoreffect teweeg brengen zodat mensen die effectief aan vrijetijdsbeleving doen los van cultuur, op die manier aangespoord kunnen worden om ook een culturele activiteit bij te wonen. Het resultaat zou voor iedereen beter zijn.

Zal een uitbreiding er volgens het collegelid voor zorgen dat er minder of meer aan cultuur zal worden gedaan? We moeten daarbij ook oppassen voor het Mattheus-effect en niet alleen de mensen die nu al aan cultuur participeren, bevoordelen, maar ook de kansengroepen aanmoedigen.

Wat is de financiële impact van een omschakeling? Is de studie afgerond en wat is het precieze voorstel van het collegelid? Wat waren de resultaten voor de cultuurwaardebon in 2011?

Mevrouw Bianca Debaets.- Ik wil nog iets verduidelijken, want ik vrees dat de heer Jef Van Damme mijn betoog niet helemaal begrepen heeft. Ik heb nooit beweerd dat wie aan sport doet, daardoor minder aan cultuur zou doen. Ik ben ook overtuigd van een multiplicator-effect. In het verenigingsleven zien we ook vaak dat mensen actief zijn in verschillende verenigingen. Mijn bezorgdheid is alleen maar waar de overheid middelen aan moet besteden. Gaan we de schaarse middelen gebruiken om mensen aan te sporen om aan sport te doen? We moeten dat natuurlijk ook stimuleren, ook al denk ik dat sport in het algemeen toegankelijker is. Of gaan we de middelen gebruiken om mensen aan cultuur te laten doen, waar de drempels hoger liggen?

De heer Jef Van Damme.- Als we zien dat de helft van de cultuurwaardebonnen vandaag niet gebruikt wordt, dan kunnen we toch het niet-gebruikte budget spenderen aan andere activiteiten? Op die manier is er geen verlies voor de cultuurparticipatie.

Mevrouw Bianca Debaets.- Ik vind dat een vreemde redenering. Als de cultuurwaardebonnen niet worden opgebruikt, dan moeten we maar gaan voetballen. We moeten eerst kijken waarom ze niet worden opgebruikt.

De heer Jef Van Damme.- Als er meer aan sport wordt gedaan, zal er misschien ook meer aan cultuur worden gedaan. Dat vertellen de experts mij. Het is niet noodzakelijk een of/of-verhaal, maar een en/en-verhaal. Nu wordt de helft van de cultuurwaardebonnen niet gebruikt. Als we die dan iets breder kunnen gaan gebruiken, dan denk ik dat iedereen daarbij kan winnen.

De heer René Coppens.- Toen het collegelid in april vorig jaar de hervorming van de cultuurwaardebon aangekondigde, heb ik hem ook ondervraagd. Het collegelid antwoordde mij toen dat het onafhankelijk onderzoeksbureau Link bezig was met een studie en dat de resultaten van het rapport in het najaar beschikbaar zouden zijn.

Net zoals mijn collega's ben ik dan ook benieuwd of er reeds een rapport voorhanden is en zo ja, wat de conclusies ervan zijn. De cultuurwaardebon moet ervoor zorgen dat de drempel voor culturele activiteiten wordt verlaagd. Vanuit onze fractie hebben wij er steeds voor gepleit dat er werk wordt gemaakt van een hogere cultuurparticipatie. Niet zozeer als doel op zich, maar omdat het een instrument is dat moet leiden tot een maatschappij die vol is van een rijk cultureel aanbod en gekenmerkt is door openheid, vrijheid, creativiteit en verscheidenheid. Om dit doel te bereiken lijkt het ons aangewezen dat er vanuit het beleid wordt gekozen voor een actieve stimulering en informatieverstrekking om de brede bevolking meer zin in participatie te doen krijgen, eerder dan voor het creëren van een aanbod op maat van de doelgroepen. We willen dat er financiële en organisatorische impulsen worden gegeven waarbij participatie van onderuit wordt gestimuleerd en waarbij alle betrokken organisaties 'geresponsabiliseerd' worden.

Verder vinden wij het ook belangrijk dat er zoveel mogelijk aandacht wordt besteed aan de culturele ontwikkeling van jongeren en dat we zorgen voor een directe link tussen cultuur en onderwijs. Doordat kinderen en jongeren leren omgaan met kunst en cultuur zullen ze zich uit zichzelf meer geroepen voelen om meer te participeren aan cultuur. Collegevoorzitter Guy Vanhengel zei daarstraks: "Onbekend is onbemind". Ik durf er dan ook voor te ijveren dat het bevoegde collegelid bij de hervorming van de cultuurwaardebon dit gegeven mee in overweging zal nemen.

Heeft de administratie al een nieuw systeem uitgewerkt? Wie zal de vrijetijdswaardebon kunnen aanvragen? Hoe kan de vrijetijdswaardebon een hogere cultuurparticipatie teweegbrengen dan de cultuurwaardebon? Zal de vrijetijdswaardebon worden uitgegeven door de administratie van de VGC of, bijvoorbeeld, door het Vlaams communicatiehuis Muntpunt? Zullen de resultaten van het onderzoek gedeeld worden met andere instanties, zoals bijvoorbeeld de Cocof? Is een samenwerking met Cocof op dit vlak mogelijk?

De heer Bruno De Lille, collegelid.- Ik herken een aantal van de vragen, want het is niet de eerste keer dat we hierover discussiëren en waarschijnlijk ook niet de laatste keer. Heel veel zaken rond de hervorming van de cultuurwaardebon liggen heel gevoelig. Dat is ook de reden waarom we stap voor stap gaan, ons baseren op onderzoek en met Cultuurnet kijken hoe we een nieuw systeem kunnen ontwikkelen zonder dat we teveel mensen bruuskeren of teveel experimenteren op het terrein. Ik wacht liever een paar maanden langer, zodat we een systeem hebben dat meteen werkt, dan dat we constant moeten bijsturen omdat we iets gelanceerd hebben waarvan we de effecten niet goed genoeg hebben ingeschat. Dat is de reden waarom dit stap voor stap vooruitgaat. Ik heb deze hervorming al een hele tijd aangekondigd, maar we werken eraan.

Nieuw is dat ik informatie kan geven uit de voorlopige oplevering van de studie die we besteld hadden. De voorlopige oplevering is in november gebeurd bij de administratie. We hebben daar een eerste gesprek over gehad. Er werden een aantal extra vragen gesteld en die zouden in de loop van deze maand moeten beantwoord worden. Dat zou de definitieve afsluiting van de studie moeten zijn.

Ik wil eerst nog een paar dingen duidelijk stellen. De cultuurwaardebon is, zoals vermeld, opgestart om mensen die niet participeerden aan cultuur een extra duwtje te geven en een financiële drempel weg te nemen voor een bepaalde groep mensen. In de loop van de tijd is dit wel wat verwaterd, maar het is toch goed om dit in het achterhoofd te houden. Het is geen extra subsidie voor een bepaalde sector. Mensen die zouden zeggen dat we hun subsidie afnemen, moeten aan deze oorspronkelijke bedoeling denken. Het was ook niet de bedoeling om een instrument te geven aan een collegelid zodat die er Sinterklaas mee kon spelen, hoewel het leuk is om gratis bonnen te mogen uitdelen. Mijn voornaamste bekommernis is dat we met de VGC een instrument nodig hebben dat ervoor zorgt dat zoveel mogelijk mensen participeren aan het gemeenschapsleven. Dat is de reden waarom ik het wil uitbreiden van louter cultuur- naar vrijetijdswaardebon. Ik denk dat we in Brussel met een hele grote groep mensen zitten die aan niets deelnemen. Er wordt gezegd dat de drempel naar sport of naar jeugdinitiatieven lager is, maar ik denk dat die niet laag genoeg is. Ook daar kunnen er financiële drempels zijn die ervoor zorgen dat een heleboel mensen niet participeert.

Het is voor iedereen beter als er meer mensen deelnemen aan het gemeenschapsleven. Dat probeer ik altijd in mijn achterhoofd te houden als ik kijk naar de manier waarop we deze middelen willen inzetten. U hebt gelijk, de middelen zijn niet oneindig. We moeten keuzes maken. Vandaar dat het mijn keuze is om opnieuw naar de basis te gaan en er opnieuw voor te zorgen dat die mensen die niet kunnen deelnemen wel deelnemen. Dat was een van de conclusies: slechts een heel klein deel van de mensen die de cultuurwaardebon gebruiken heeft het zo slecht dat ze het zonder die bon niet hadden kunnen doen. Vaak is het ook zo dat we die mensen enkel bereiken door met een bepaalde vereniging samen te werken die deze mensen gaat opzoeken en iets organiseert dat met cultuurwaardebonnen betaald wordt. Dat is de voornaamste manier om de kansarmen erbij te krijgen. Het overgrote deel van de mensen die de cultuurwaardebonnen gebruiken, zit daar niet bij. Deze vaststelling wil ik meenemen in de hervorming van de cultuurwaardebon. We moeten, zoals de heer Jef Van Damme zei, inderdaad beducht zijn voor het Mattheuseffect.

Uit de studie kunnen we concluderen dat het huidige instrument cultuurwaardebon breed gewaardeerd wordt, maar niet altijd op de juiste manier wordt ingezet om de kansarme doelgroepen aan te zetten tot participatie. We hebben uit de studie ook nog kunnen vaststellen dat er naast de financiële drempels nog andere drempels zijn. We moeten ons daar bewust van zijn en dat ook meenemen als we mensen willen aanzetten tot participatie. Dat gaat ook over kennis van vertrouwdheid met het aanbod dat er is. Die mensen bereiken we vaak niet met onze communicatie. Ook dat moeten we in het achterhoofd houden.

We moeten een aantal drempels slopen. We hebben daarvoor een mix van initiatieven nodig. Uit de studie kwamen een aantal items naar boven. Hoe verruimen we het aanbod? dat is de verantwoordelijkheid van de aanbieders, maar we moeten hen vragen ook specifiek oog te hebben voor die doelgroepen. Het is niet alleen de verantwoordelijkheid van de VGC om ervoor te zorgen dat die kansarme groepen deelnemen aan, bijvoorbeeld, cultuur. We moeten dat ook meer vragen aan onze culturele instellingen zelf. Zij mogen niet altijd vastzitten in hun vast stramien en hun vast publiek aanspreken, maar moeten

zelf ook actiever op zoek gaan naar die kansarme groepen. Die instellingen werken ook met overheidsgeld en hebben dus een verantwoordelijkheid naar alle Brusselaars. Dat kan ook gaan over het aanbieden van ingangen voor mensen die niet vertrouwd zijn met theatercodes.

Ik herinner me nog dat de stad Brussel, toen ik daar nog schepen was, een aantal jaren geleden Dorp op Stap organiseerde om mensen uit Haren en Neder-Over-Heembeek naar de KVS te krijgen. Dat was vooral voor bejaarde mensen. Die hadden toen het gevoel dat de KVS niet meer voor hen was en dat ze daar eigenlijk buiten geduwd werden. We hebben toen een inleiding gegeven op het stuk Onze-Lieve-Vrouw-van-Vlaanderen, een stuk dat trouwens heel wat commotie veroorzaakte. Dat stuk was ook niet zo laagdrempelig. Achteraf was het overgrote deel van de mensen heel enthousiast over wat ze gezien hadden. Ik denk dat ze uit eigen beweging nooit naar dat stuk zouden gegaan zijn. Er zijn nog andere manieren om drempels naar beneden te halen voor bepaalde doelgroepen.

Over de prijs was de vaststelling dat er heel wat kortingsystemen in omloop zijn. Alleen zijn die vaak niet door iedereen gekend. Mensen zien vaak door de bomen het bos niet meer. Op het vlak van sportclubs doen bijvoorbeeld ook een aantal ziekenfondsen inspanningen. Er zijn enorm veel mensen die blijkbaar niet weten dat ze een stuk van hun inschrijfgeld terug kunnen krijgen via een ziekenfonds.

Wat de sportcheques betreft, die zijn inmiddels afgeschaft aan Franstalige zijde. Ik denk dat alleen in Jette de gemeente zelf nog een initiatief neemt, maar volgens mijn informatie heeft de Franse Gemeenschap die intussen afgeschaft. In dit ene geval zal het dan waarschijnlijk gaan om een gemeentelijk initiatief. Er zijn misschien nog gelijkaardige initiatieven, maar ze zijn niet meer structureel onderbouwd.

Ook de locatie en de verplaatsingen kunnen drempelverhogend zijn. Zaken als buurtsport spelen daar natuurlijk op in en dat proberen we zelf ook te doen via onze gemeenschapscentra, waarbij we er ook de nadruk op leggen dat die zeer lokaal moeten blijven werken.

Er wordt ook vaak veel promotie of communicatie gevoerd over het aanbod, maar niet altijd op de wijze waarmee we onze bijkomende doelgroep ook effectief aanspreken. Ook daar misschien een anekdote. Een aantal jaren geleden, toen het KVS nog in De Bottelarij in Sint-Jans-Molenbeek was gevestigd, wilden we echt mensen binnenkrijgen uit de buurt. Men is toen overal foldertjes in de bussen gaan steken. Dat leverde geen enkel resultaat op. Dat heb je natuurlijk als je een Nederlandstalig foldertje in de bus gaat steken, in een taalgebruik dat misschien wel gangbaar is in de culturele sector, maar daarom nog niet erg toegankelijk is. Op een bepaald ogenblik hebben ze daarom een aantal andere initiatieven genomen, omdat men ook bij de KVS soms voorstellingen organiseert waarbij taal minder prominent aanwezig is. Op een bepaald moment hebben we zelfs een fanfare doorheen de wijk georganiseerd en ik kan u verzekeren dat men de mensen die keer wel mee had. Het vraagt dus creativiteit en we moeten daar volgens mij ook niet op neerkijken. We moeten er ook niet zomaar van uitgaan dat mensen zelf bereid moeten zijn tot een inspanning om te komen, want dat is niet zo. Niet elke voorstelling is geschikt voor iedereen en zonder ons niveau naar beneden te moeten halen, zijn er nu eenmaal voorstellingen die geschikt zijn voor een zeer breed publiek, maar die dat publiek niet altijd aanspreken. Daar kunnen we volgens mij wel heel wat inspanningen leveren.

We moeten werken aan een rijk aanbod, dat beantwoordt aan kwaliteitsstandaarden, maar deels toch is afgestemd op de noden en mogelijkheden van de verschillende doelgroepen, waarbij we proberen, zowel qua locatie als manieren, de mensen aan te spreken.

Er werd ook aangegeven dat een bon zoals die nu bestaat, niet op maat is gesneden van andere sectoren, zoals sport of jeugd. Daar zullen we over moeten nadenken. Er was de opmerking dat, als we ons meer gaan toespitsen op de kansarmen, we ook moeten opletten voor het stigmatiserende effect dat zo een bon kan hebben. Daarom bekijken we nu - net zoals dat ook gebeurt in Vlaanderen - samen met Cultuurnet, hoe we kunnen komen tot een ander systeem.

We gaan ook bekijken hoe we dat voor het systeem zoals wij het in gedachten hebben, zouden kunnen gebruiken, ook al willen we zeker niet opnieuw het warm water uitvinden.

Een ruimere promotie van wat al bestaat is nodig. Daarbij kunnen zowel de VGC als de gemeenschapscentra en bibliotheken een belangrijke rol spelen. We moeten bovendien nagaan hoe we ter zake samen kunnen werken met de scholen en de brede dienstencentra.

De verruiming van cultuur naar vrijetijdsparticipatie zal een bijkomende financiële inspanning vergen. We hebben daarvoor al extra middelen gepland, maar ik kan daarover nog niet veel kwijt. De definitieve studie wordt deze maand afgerond en dan zullen we samen met de administratie een aantal opties uitwerken.

Onze timing blijft wel overeind. We willen de vrijetijdswaardebon in het seizoen 2012-2013 invoeren. We werken voor die bonnen met seizoenen: ik kan dus nog geen volledige cijfers geven voor 2011, omdat we werken aan de afrekening van het seizoen dat loopt tot juni 2012. Ik kan wel voor het seizoen 2010-2011 een aantal cijfers geven: er werden 100.565 bonnen verstuurd, 67.401 bonnen waren bestemd voor individuele gebruikers en 32.411 voor groepen. Als groepen gebruik maken van die cultuurwaardebon, zouden we willen dat ze op zijn minst melding maken van de VGC. We stellen vast dat groepen de cultuurwaardebon aanvragen en dan aan hun leden zeggen dat zij dat voor hen organiseren en dat het de leden maar 1 of 2 euro kost. Ze 'vergeten' dan te vermelden dat dit mogelijk is dankzij de steun van de VGC en dankzij de cultuurwaardebon. Dat vind ik niet helemaal correct.

Er zijn ook 357 gidsenbonnen uitgereikt aan verenigingen. Voor seizoen 2011-2012 zijn er al 48.326 bonnen geproduceerd, maar dit is een stand van zaken in november. Men mag ook niet denken dat bonnen die blijven liggen, ons geld kosten: we geven immers altijd meer bonnen uit dan de daartoe uitgetrokken middelen. We weten immers uit ervaring dat niet alle bonnen worden gebruikt door onze cultuurminnende Brusselaars.

- *Het incident is gesloten.*
- *De vergadering wordt om 11.49 uur gesloten.*
- *De Raad gaat tot nadere bijeenroeping uiteen.*